

LIVSVIKTIGT

01
22

TIDNINGEN FÖR OSS SOM ÄR MEDLEMMAR | livsmedels HANDLARNA

8-9

TVÅ AV TRE
FICK NEJ
Många
ansökningar
om tillträdes-
förbud fick
avslag.

10-11

PANTSTATIONEN
SOM LOCKAR
I Örebro blev Maxis
returstation en
destination.

12-13

MR HEMKÖP I
KUNGSBACKA
Johannes Ekström
blev handlare
i tonåren.

PROJEKT ÖVERKLAGA

Nu testar handlarna lagstiftningen skarpt

LÄS MER PÅ SIDORNA 4-7

Efter pandemin följde Putins krig

Efter två år med pandemi var vi många som såg fram mot en mer normal vardag. Men Putin ville annorlunda.

Även om inte kriget påverkar oss direkt i Sverige får det konsekvenser. Inte minst i att den inflation vi såg på grund av ökade energikostnader, som beror på politiska beslut tagna under en period med låga produktionskostnader för energi. När nu priset på el och olja stiger slår skatthöjningarna igenom så att det blir mycket dyrt för många kunder. Dels får de betala mer för värme och transporter, men även i form av ökade livsmedelspriser. För många lantbrukare är läget nu akut och eftersom Sverige har högre kostnader än andra länder finns det risk för att många av de senaste årens satsningar på svenskproducerat raderas när kostnadsökningarna slår igenom. Kunderna kan komma att välja billigare importerade alternativ. Det är helt nödvändigt att akut anpassa det svenska jordbrukets kostnader till samma nivå som sina europeiska kollegors.

På den glädjande sidan tycker jag att det är mycket roligt att vi nu efter ett uppehåll har kommit igång med produktionen av Livsviktigt igen. Nu med ny redaktion och några andra förändringar. Livsviktigt kommer framöver enbart att innehålla material som vi själva producerar, för att bli än mer handlarnära och unika. Vi drar samtidigt ner antalet utgåvor per år till fyra under 2022, och gör i höst en utvärdering inför 2023. Tillsammans med det nyhetsbrev som alla medlemmar får varje vecka är ambitionen att vi ska kunna hålla en jämn och bra nivå på informationen till dig som medlem.

I detta nummer av Livsviktigt går vi igenom de aktiviteter vi just nu har och det är flera spännande och roliga saker vi har på gång. Inte minst Projekt Överklaga där vi har som syfte att lära oss vad rättsväsendet kan göra bättre med det de har i stället för att som traditionella organisationer gör, be om nya lagar. Det går sakta, men de lärdomar vi har fått är intressanta att ta vidare och vi har löpande kontakt med alla partier i justitiekottet för att informera och diskutera.

Till sist vill jag be dig reservera eftermiddagen, och kanske kvällen, den artonde maj. Då har Livsmedels-handlarna stämma. Den går att delta i via Teams, men middagen blir i Stockholm. Vi ses där.

*Pär Bygdeson, vd och vaktmästare
Livsmedels-handlarna*

PÄRS MINUT

Varje fredag,
kl. 15.00!

I DETTA NUMMER:

4-7

PROJEKT ÖVERKLAGA
Lagstiftningen testas skarpt.

8-9

TILLTRÄDESFÖRBUD
Två av tre fick nej första året.

10-11

PANTDESTINATION
Storinvesteringen lockar nya kunder.

12-13

ENTREPRENÖREN
Porträtt av Johannes Ekström.

14-15

SAMHÄLLSKONTRAKT

"Skapa tryggare samhälle"

Tidningen Livsviktigt ges ut av:

livsmedels
HANDLARNÄ

som är en oberoende branschorganisation för handlare inom dagligvaruhandeln. Livsviktigt kostar 800 kronor per år och ingår i serviceavgiften.

Ansvarig utgivare och vd: Pär Bygdeson

Redaktör: Martin Rosengren
martin@martinrosengren.se

Reporter/stf redaktör: Susan Berzelius

Produktion: Ellens Grafisk form & Produktion

Annonsering: info@ellens.se

Tryck: Graf&Bild Svanenmärkt 3041 0974

Adress: Regeringsgatan 60, 103 29 Stockholm

Telefon: 08-20 24 50

E-post: info@livsmedels-handlarna.se

Twitter: @handlare

livsmedels-handlarna.se

NY MEDLEM:

Ser fram emot att nätverka

TEXT: SUSAN BERZELIUS

Han tredubblade omsättningen på Hemköp Skanstull i Stockholm. Nu är han på god väg att göra samma sak med sin egen Hemköps-butik i Farsta. Fredrik Camitz tror stenhårt på entreprenörskapet som drivkraft.

2015 tog Fredrik Camitz över Hemköpsbutiken i Farsta i södra Stockholm. Det skedde i form av ett 91-9-äggande.

– Den 1 januari 2021 kunde jag köpa loss butiken, säger Fredrik Camitz som har en bakgrund inom såväl Coop som Prisextra.

Innan han blev franchisetagare var han butikschef på Hemköp Skanstull på Söder i Stockholm, en butik som under hans ledning på tre år gick från 56 miljoner kronor i omsättning till 154 miljoner.

– Kring butiken i Farsta fanns det en del frågetecken rent lönsamhetsmässigt men jag tror väldigt mycket på drivkraften i det egna entreprenörskapet och kavlade upp ärmarna.

Hela butiken har under de gångna sex åren byggts om, man erbjuder de prismedvetna kunderna bra klipp,

men har också satsat på ett eget kök.
– Vi säljer 200-300 portioner färdigmat per dag.

Ungefär samtidigt som Fredrik köpte loss butiken blev han också medlem i Livsmedelshandlarna.

– Tyvärr har ju pandemin satt stopp för fysiska möten men jag ser fram emot att framöver nätverka med kollegor i organisationen. ■

Hemköp Farsta

Handlare: Fredrik Camitz.
Omsättning: 36 miljoner kronor.
Totalyta: 2 200 varav 1 760 kvadratmeter säljyta.
Antal medarbetare: 60.
Öppettider: 7-22 måndag-söndag.

Först Kroatien sedan Japan

Livsmedelshandlarna har organiserat styrelsens arbete i en rad olika utskottsgrupper för olika sakfrågor. Här följer en kort lägesrapport från Almedals- och resegrupperna genom Johannes Ekström.

Umgås "på riktigt" i Kroatien

Den 17–21 september bär det av till Kroatien där ett antal katamaraner väntar på att ta de svenska livsmedelshandlarna ut på Medelhavet.

– Varje båt tar åtta personer och det ska bli härligt att äntligen få umgås "på riktigt" med kollegorna efter de gångna två pandemiåren, säger Johannes Ekström i Livsmedelshandlarnas reseutskott.

Det är framför allt nätverkandet på resorna som Johannes Ekström talar sig varm för.

– Att få träffa kollegor, utbyta erfarenheter och idéer är ovärderligt.

Tävlingar, andra aktiviteter samt möjligheter att enkelt umgås mellan båtarna är några delar av programmet.

Våren 2023 är det sedan dags för nästa resa – då väntar besök för Livsmedelshandlarna i Japan och tillfälle att både beskåda de blommande körsbärsträden och nätverka ytterligare.

Aktiv lobbying i Almedalen

Brott i och mot butiker kommer att bli det bärande temat för Livsmedelshandlarna under Almedalsveckan på Gotland i juli.

– Det är ett utmärkt tillfälle för oss att på plats föra fram vår syn på viktiga frågor till politiker och myndigheter, säger Johannes Ekström som ingår i utskottet.

– Vi måste bevaka våra intressen, ligga i framkant i beslutsprocesserna och trycka på för att få gehör. Men jag upplever att vi har fått bra genomslag under de senaste åren och att "våra" frågor numera ligger högt på agendan.

Årets Almedalsvecka (kortad till fem dagar) genomförs i år 3–7 juli. ■

"Spännande inledning på projektet"

Syftet med Projekt Överklaga är att testa det som ingen testat tidigare när det gäller slentrianmässigt nedlagda brottsutredningar. Ica Supermarket Bro norr om Stockholm har anmält skolelever för olaga intrång vilket är helt oprövat.

TEXT OCH FOTO: MARTIN ROSENGREN

Det finns ett prejudikat från 1995 där det fastslogs att butik är allmän plats, därmed kan man inte göra olaga intrång i en butik. Livsmedelshandlarna vill nu pröva frågan när situationen är en annan, för att man ser en annan definition.

Skolungdomarna ställde till med allvarliga arbetsmiljöproblem i butiken i Bro.

– Vi hade 100–120 elever per dag under rasterna, det var stök, bök, stölder, hot och trakasserier, säger Örjan Josefsson, handlare tillsammans med sonen Oscar Josefsson.

För två år sedan fick butiken nog och ställde skarpa krav mot skolledningen.

– Vi krävde, från skolan, bemanning från dem i butiken, antingen med skolpersonal eller väktare. Skolan fattade i stället beslut om att ingen elev får besöka butiken under skoltid och det gav omedelbar effekt. Det osynliga svinnnet minskade med 400 000 kronor, säger Örjan Josefsson.

Men stöket smög sig gradvis tillbaka när enskilda elever fick för sig att pröva lyckan i butiken igen. I två fall när eleverna inte lät sig avvisas

anmälde man dem för olaga intrång, eftersom skolans regel är glasklar, eleverna får inte vara i butiken under skoltid. Situationen i Bro skulle kunna liknas vid ett lokalt besöksförbud reglerat av skolan, en unik situation och ett möjligt verktyg för andra skolor och handlare att ta till.

Den ena anmälningen lades ned, men butiken söker överprövning med stöd från Marie Wallin, Livsmedelshandlarnas juridiska expert knuten till projektet.

AKTIVT PÅVERKANSARBETE

"Nya lagar skulle ta för lång tid"

TEXT: MARTIN ROSENGREN/SUSAN BERZELIUS

FOTO: MARTIN ROSENGREN

Livsmedelshandlarna jobbar aktivt med lobbying och har träffat sju av åtta riksdagspartier den senaste tiden och informerat om Projekt Överklaga.

Livsmedelshandlarna har nu träffat justitieutskottets representanter från alla partier utom Centern.

– Vi hoppas att vi inom kort kan få till stånd ett möte även med deras representant. De möten vi har haft har varit konstruktiva och positiva. Syftet är att se vad som går att göra med de lagar som finns, och de brott som finns i brottsbalken. Att jobba för nya lagar tar minst fem år från att politikerna nappar till att det finns en ny lag. Genom att jobba effektivare med det som finns, kan förbättringar ske mycket snabbare, säger vd Pär Bygdeson.

Martin Marmgren är ny riksdagsledamot och rättspolitisk talesperson för Miljöpartiet, han var tidigare polis och jobbade som gruppchef i lokalpolisområde Järva, norr om Stockholm.

Martin Marmgren har haft flera möten med Livsmedelshandlarna, det senaste i butik då han träffade Örjan Josefsson i Ica Supermarket Bro. Han ställer sig positiv till

projektet, både i rollen som politiker och utifrån den tidigare polisrollen.

– Projektet kan vara ett bra sätt att belysa problemen. Är du utsatt för ett brott som kan utredas, då ska det utredas, de nedlagda utredningarna är ett jätteproblem ur ett samhällsperspektiv, speciellt i de fall där det finns förutsättningar att utreda vidare. Jag har också känt den här frustrationen i min tidigare roll som polis.

– Orsaken är troligen resursproblem, kanske i kombination med metodproblem, Livsmedelshandlarnas initiativ sätter press på utvecklingsarbetet, fortsätter Martin Marmgren.

Även Johan Pehrson, rättspolitisk talesperson för Liberalerna, välkomnar projektet.

– Livsmedelshandlarna och deras medarbetare är i en mycket utsatt situation säkerhets- och brottsmässigt. Det behövs åtgärder på flera fronter bland annat fler poliser och mer kraft i lagen om tillträdesförbud.

– Att utvalda handlare nu ska överklaga nedlagda förundersökningar är ett intressant sätt att testa rättsprocessen och faktiskt är en överklagan det enda rättsliga verktyget som står till buds när ett ärende läggs ner. ■

▲ ÖRJAN JOSEFSSON, Ica Supermarket Bro, gästas av Marie Wallin, juridisk expert inom Projekt Överklaga och Martin Marmgren, rättspolitisk talesperson (MP).

– Samma person betedde sig väldigt illa när vi avvisade honom igen så nu har vi även anmält för ofredande och hot. Vi har även en del gamla och nedlagda fall som vi ska titta på om vi kan gå vidare med, det gäller bland annat falska pengar. Det ska bli spännande att se hur det här utvecklar sig, avslutar Örjan Josefsson. ■

MARTIN MARMGREN, rättspolitisk talesperson (MP) ► och tidigare lokalpolis i Järva, i samtal med Ica-handlare Örjan Josefsson, Ica Supermarket Bro.

JURISTEN MARIE WALLIN
är Livsmedelshandlarnas
expertstöd inom Projekt
Överklaga.

Juristen avlastar handlarna och kvalitetssäkrar

TEXT: MARTIN ROSENGREN | FOTO: DANIEL GUAL

Marie Wallin är, inom projektet, juristen som avlastar handlarna från många tidsödande moment samtidigt som hon kvalitetssäkrar polisanmälningar och gör eventuella ansökningar om överprövning.

Livsmedelshandlarnas expertstöd hjälper till att kvalitetssäkra hur handlarna gör sina polisanmälningar. – Jag hjälper till med att reda ut vilket brott det är och hur man ska beskriva det genom en så kallad gärningsbeskrivning, och även hur man ska tänka kring bevisning och sådant som är viktigt för att brottet ska gå att utreda på bästa sätt för polisen, säger Marie Wallin, jurist och tidigare kammaråklagare, Rätt Nu AB.

Om det polisanmälda ärendet blir nedlagt hjälper Marie Wallin till med att juridiskt granska och kvalitetssäkra polisens beslut att lägga ned. – Jag tittar på det beslutsunderlag

som polisen haft inför sitt beslut att lägga ned och med vilken motivering som polisen gjort det. Jag granskar besluten mot de regler som finns om förundersökningar och gör en bedömning om beslutet verkar vara juridiskt korrekt eller inte.

– När besluten inte verkar vara korrekta hjälper jag handlarna med att begära något som heter överprövning. Då kommer det till en åklagare för bedömning och så får vi se om åklagaren kommer till samma beslut som polisen eller inte. Det är som att överklaga en dom, men det heter att begära överprövning, avslutar Marie Wallin. ■

Projekt Överklaga

Bakgrund:

- Stort mörkertal mellan antalet brott och antalet anmälningar.
- Anmälningar läggs ner, ofta med vändande post, trots goda bevis i form av film och/eller erkännande.

Syfte och mål:

- Att testa det som ingen gjort.
- Att överklaga 500–700 nedlagda anmälningar.
- Lära sig vad som händer vid överklaganden.
- Lära sig vad som händer i hanteringen av nya anmälningar när vi överklagar.
- Få underlag till påverkan av politiker och opinion.
- Styra rättsväsendet mot att arbeta med bättre kvalitet.

I projektet ingår ett tiotal butiker, Hemköp och Ica och med en mix av butiksformat. Har du ett nedlagt ärende som sticker ut och överraskar? Kontakta vd Pär Bygdeson.

"Maktlöshetskänsla när anmälningarna aldrig går vidare"

TEXT: SUSAN BERZELIUS | FOTO: ERICA HASSELGREN

Maktlöshet. Det är ordet som Maria Magnusson Olsson på Ica Kvantum i Stenungsund i Bohuslän tar till när hon ska beskriva känslan om att anmäla brott som "aldrig går vidare". Nu är Ica Kvantum en av de butiker som ingår i Projekt Överklaga där nedlagda anmälningar ska gå till överprövning.

Maria Magnusson Olsson är försäljningschef och Ica Kvantums säkerhetssamordnare. Hon har haft tjänsten i 3,5 år men har närmare 20 års erfarenhet av jobb i handeln.

– Att få vara med och testa lagstiftningen nu känns helt rätt för oss. Förutom "vardagsbrott" som stölder och bedrägerier utsätts vi i perioder för stökiga gäng, organiserad brottslighet och hot mot personal, samt droger på vår kundtoalett. Sammantaget upplever personalen emellanåt otrygghet i uppkomna situationer, säger hon.

Men det finns även andra typer av brott som man nu hoppas få pröva. – Vi har redan lärt oss massor av juristen Marie Wallin. Till exempel att man "anmäler med kvalitet", alltså hur man gör sin gärningsbeskrivning

▲ MARIA MAGNUSSON OLSSON, försäljningschef och säkerhetssamordnare i Ica Kvantum i Stenungsund, har stora förväntningar på Projekt Överklaga.

och att man är noga med att det är företaget som anmäler.

Ica Kvantum i Stenungsund har lagt kraft på att utbilda personalen att vara mer proaktiv i säkerhetsarbetet.

– Det har faktiskt gett viss effekt, säger Maria Magnusson Olsson. – Men nu ser vi fram emot att få till överprövningar i ärenden som tidigare lagts ner. Då kanske känslan av maktlöshet kan försvinna. ■

"Viktigt att vi fortsätter anmäla"

TEXT: MARTIN ROSENGREN | FOTO: BUTIKEN

Ica Maxi i Umeå har höjt kvaliteten på anmälningarna inom ramen för projektet. "Det ska bli svårare att lägga våra anmälningar åt sidan och lägga ned utredningarna", säger Ica-handlare Joakim Lindgren.

Polisens arbete styrs i hög grad av statistik, är Joakim Lindgrens erfarenhet. Ica Maxi, Umeå kände sig manade att sluta upp bakom projektet även om det går åt mycket tid till att anmäla med kvalitet.

– Det är ett omfattande jobb att spara ner bevisning som film och beskriva gärningen noga. Men slutar vi anmäla

gräver vi en grop åt oss själva och mängdbrotten som drabbar oss inom handeln kommer att prioriteras ännu lägre.

Livsmedelshandlarnas juridiska expert Marie Wallin har hjälpt till med två case från Umeå hittills, båda stöldbrott.

– I det ena fallet har vi begärt överprövning efter nedläggning, i det andra fallet såg Marie att det behövdes mer information och att anmälan behövde kompletteras. Vi har nu uppdaterat våra mallar för polis-anmälningar utifrån Marie Wallins instruktioner och hoppas att det

ska ge resultat framåt, säger Joakim Lindgren.

– Vi hade ett bra samarbete med polisen lokalt sedan tidigare, med Maries hjälp skapar vi tydligare anmälningar vilket är oerhört viktigt för att polisen ska kunna ta till sig dem på rätt sätt, avslutar Joakim Lindgren. ■

RAPPORT VISAR:

68 procent av ansökningarna om tillträdesförbud avslogs

TEXT: SUSAN BERZELIUS | FOTO: SVENSK HANDEL

I SNITT HAR 14 BUTIKER per månad fått igenom ett tillträdesförbud under 2021. "Det är väldigt få med tanke på att det finns 31 000 butiker i landet" säger Svensk Handels säkerhetschef Per Geijer.

Detta gäller för att få ett tillträdesförbud

Det behöver inte finnas en fällande dom för att åklagare ska kunna fatta beslut om tillträdesförbud. Att polisanmäla är inte heller ett krav, men det är förmodligen svårt att påvisa behovet av ett förbud utan att ha gjort polisanmälningar mot individen tidigare. De flesta beslut kommer med stor sannolikhet att luta sig mot tidigare polisanmälningar för att påvisa risken för framtida brottslighet mot butiken.

Åklagaren tar i sin bedömning hänsyn till:

- Tidigare brotts koppling till platsen
- Tidigare brotts karaktär
- Antalet gärningar det handlar om
- Tid som förflutit sedan brott begåtts

Källa: Svensk Handel

Två av tre ansökningar om tillträdesförbud fick under 2021 avslag. Det visar en sammanställning som Svensk Handel har gjort över de första tio månaderna med den nya lagen.

– I många fall är bedömningen helt felaktig, säger Per Geijer, säkerhetschef på Svensk Handel.

Den 1 mars 2021 började lagen om tillträdesförbud till butik att gälla. Svensk Handel och övriga delar av detaljhandeln hade länge arbetat för en lag om tillträdesförbud och förhoppningarna var stora att den skulle bli ett effektivt verktyg i det brottsförebyggande arbetet.

Men hur blev det egentligen? Per Geijer och Svensk Handel presenterar

i dagarna en rapport som visar utfallet under lagens första tio månader.

– 32 procent av de 430 ansökningar som lämnades in under förra året ledde till ett tillträdesförbud, säger Per Geijer.

– Men det innebär förstås att två tredjedelar av ansökningarna avslogs. Det är verkligen inget bra utfall.

Per Geijer säger att i flera av de avslagna ansökningarna har en korrekt bedömning gjorts men i många fall har bedömningarna skilt sig åt mellan olika åklagarkammare, att det saknats en homogen tolkning av lagen.

– Butikerna har exempelvis i många fall, felaktigt, fått avslag på sin ansökan för att det saknats en fällande dom sedan tidigare, säger Per Geijer.

Svensk Handel saknar i många fall också motiveringar till avslagen.

– En motivering fyller två funktioner. Dels att vi lär oss inför kommande ärenden dels att butikerna ska ha möjlighet att överklaga.

Regeringen lämnade i februari in en proposition om att lagen även ska omfatta bibliotek och simhallar som på många håll i landet haft stora problem med brottslighet. Svensk Handels förhoppning är att lagstiftaren samtidigt ska vässa delar av lagen efter att lagen prövats skarpt i domstol.

Lagändringarna ska träda i kraft vid halvårsskiftet.

Lagen om tillträdesförbud behöver vässas. Det är Ica-handlare Magnus Wassén helt på det klara med efter att ha talat med många kollegor om ämnet.

– Lagen om tillträdesförbud fyller en funktion, den är på plats och under det första året har ett antal butiker fått igenom tillträdesförbud och därmed förbättrat arbetsmiljön för sina medarbetare, säger Ica-handlare Magnus Wassén, Ica Nära Norrviken i Sollentuna och styrelseledamot i Svensk Handel.

Magnus Wassén har inte själv testat lagen men har mycket kontakt med kollegor och har därigenom fått klart för sig att det framför allt är på två områden som lagen behöver vässas. – Dels har många åklagare valt att tolka lagen som att enbart redan dömda personer kan få ett tillträdes-

◀ **MAGNUS WASSÉN**, Ica-handlare i Sollentuna, hoppas på en skärpning av lagen redan i sommar.

förbud, dels tolkas lagen tyvärr olika i olika delar av landet.

Magnus Wassén säger att tanken med lagen var att förhindra brott. – Då är det inte bra om uppfattningen att det krävs en tidigare dom för att en person ska få ett tillträdesförbud får fäste i svensk rättspraxis.

Carl-Johan Winblad, Ica Nära Blå center i Östersund har i perioder stora problem med stökiga personer i butiken. Han var snabb att testa tillträdesförbudslagen men blev besviken över utfallet.

Det ärende som Carl-Johan Winblad testade handlade om en person som i flera år stört och bråkat i butiken. Men tingsrätten avslog begäran något som Carl-Johan sedan överklagade till hovrätten.

– Hovrätten återremitterade ärendet till tingsrätten på grund av domfel, tingsrätten var inte beslutsam, säger Carl-Johan Winblad.

– Men tyvärr avslogs ärendet än en gång med motiveringen att personen inte var dömd för brott i just vår butik.

Carl-Johan säger att brotten och stöket ”går i vågor”.

– Just nu har det varit lugnt ett halvår.

Hur drabbar brotten er i butik?

– På många sätt förstås. Ekonomiskt, inte bara genom att varor stjäls utan också för att lagersaldot inte stämmer, vi missar helt enkelt försäljning. All tid och energi vi måste lägga på polisanmälningar och kontakter med myndigheter är förstås irriterande.

Men allra värst, tycker Carl-Johan Winblad, är hur brotten och stöket påverkar arbetsmiljön.

– Att känna otrygghet, rädsla och oro när man går till jobbet är fruktansvärt. ■

ICA NÄRA BLÅ CENTER och Carl-Johan Winblad har haft stora problem med stökiga personer som man förgäves försökt att porta. ▼

Håll utkik!

Välkommen till Livsmedels-handlarnas årsmöte med efterföljande middag.

Reservera onsdagen den 18 maj. Årsmötet kan följas på plats, Regeringsgatan 60, eller via Teams, klockan 16.00–17.00.

Håll utkik efter inbjudan som kommer via mejl i början av april.

[MEDLEMSINFORMATION]

livsmedels
HANDLARNAS

Returstationen blev en destination

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

När Ica Maxi Universitet i Örebro behövde ny yta för att möta den växande e-handeln blev lösningen att flytta panthanteringen utanför butiken. Ett nytt och effektivare system ökade möjligheterna att ta emot betydligt större volymer och nu testas ett nytt sätt att betala ut panten.

I juli 2019 installerade Ica-handlare Patrik Persson två returcontainer utanför Ica Maxi Universitetet. Därmed kunde kunderna köra fram bilen med sina pantflaskor och -burkar och tömma säckvis med returer direkt i automaten. Satsningen blev omedelbart en stor framgång och senare installerades en tredje container.

– Förutom att logistiken förenklas för såväl kunder som oss är numera utbetalningen av panten förenklad. Kunderna kan exempelvis välja att få pengarna utbetalda direkt på sitt konto (se artikeln intill), säger Patrik Persson.

65 procent av panten är burkar och jämfört med returvolymerna innan investeringen gjordes har dessa fyrdubblats

– Volymerna är enorma rentut sagt. Drygt tio miljoner burkar och flaskor passerar nu systemet per år.

I dag lockas ”storpantare” till Ica Maxi Universitetet, returhanteringen har blivit något av en destination för örebroare och andra i regionen.

– Det är den enskilt bästa och mest uppskattade investering som vi har gjort, säger Patrik Persson.

– Återvinning är viktigt för kunderna, när vi diskuterar framtidens stormarknader är den frågan central för vilken service som vi samlar vid butiken. ■

◀ **ERIK SVEDMARK**, butikschef på Ica Maxi Universitetet i Örebro, är nöjd med butikens pantsystem.

...och nu testas ny betalmetod

Envipcos system finns för närvarande i ett hundratal butiker i Sverige. Det introducerades 2016 och finns i butiker av alla storlekar.

ICA MAXI UNIVERSITETET i Örebro har haft det storskaliga pantsystemet sedan 2019. Nu testas pantutbetalning direkt till kundens konto. Patrik Persson, handlare, till vänster och Erik Svedmark, butikschef är mycket nöjda med investeringen.

Ica Maxi Universitetet, Örebro

Handlare: Patrik Persson.

Omsättning: 400 miljoner kronor netto.

Totalyta: 6 000 kvadratmeter varav 4 000 kvadratmeter säljyta.

Antal medarbetare: 162.

Antal kassor: 3 traditionella, 22 snabb- och självutcheckningskassor.

Öppettider: 6:00–23:45 alla dagar.

– Förutom att hanteringen av returburkar och -flaskor effektiviseras för såväl konsument som butik så innebär systemet att butiksytta frigörs, säger Lars Haglöf, vd för Envipco.

Enligt Lars Haglöf är investeringen lönsam, payoff-tiden har enligt honom aldrig överstigit 24 månader.

Just nu testas för övrigt ett nytt sätt att betala ut panten. I fyra Ica- och två Lidl-butiker som har Envipcos restursystem med container utomhus kan kunden välja digital

utbetalning av panten direkt till kundens konto. Ytterligare sex butiker ska ansluta till testet som sedan ska pågå i sex månader.

– Ica Maxi Universitet i Örebro har haft funktionen sedan våren 2021 och har en bra konverteringsgrad, cirka 25 procent av panten utbetalas digitalt, säger Lil Berger, projektledare på Returpack.

– Övriga butiker har inte använt betalsystemet så länge och det tar ett tag för pantaren att byta till den digitala funktionen. ■

HANDLARE REDAN SOM 15-ÅRING

Johannes dubbelkör i Kungsbacka

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

Han har varit en sann entreprenör sedan tonåren. En kiosk, tre Tempo- och två Hemköpsbutiker senare kan Johannes Ekström inte tänka sig ett roligare jobb än att vara handlare. Detta trots att han egentligen skulle bli ingenjör.

Att ta över en eftersatt ”problembutik” är en stor utmaning i sig. Att göra det precis innan pandemin bröt ut låter som ett kamikaze-uppdrag. Men Johannes Ekström, Hemköps-handlare i Kungsbacka, såg och ser Hemköp Torgets potential på en ort där befolkningen ökat med 20 000 på 20 år, 400 bara det senaste året.

Livsviktigt möter dock Johannes Ekström i hans andra butik i Hallands-kommunen Kungsbacka. Hemköp Hålabäck är en typisk områdesbutik som, tvärtemot centrumbutiken, fick ett uppsving under de gångna två åren. – Dessutom vågade jag äntligen trycka på knappen i somras för den stora omgörning som varit på gång länge. Vi bytte ut allt utom golvet, investerade totalt 7,5 miljoner kronor.

Att renoveringen dröjt berodde på att Johannes ville vänta ut vad etableringen av Kungsbackas andra Willys-butik skulle innebära för butiken. – Konkurrenten är mördande här. Vi har numera alla kedjor och profiler och även om kommunen växer så är det ett under att det finns underlag för alla dessa dagligvarubutiker.

Johannes Ekström, som sedan flera år tillbaka sitter i Livsmedelshandlarnas styrelse, började sin karriär som dagligvaruhandlare redan som 15-åring.

– Jag drev en kiosk på Bohus-Malmön i Bohuslän på sommarlovet.

Men trots intresset för företagande och livsmedel valde han till att börja med att gå i sin fars ingenjörsfotspår och pluggade i tre år på Chalmers.

– Det var inget för mig, men det var väldigt roliga år – och så träffade jag min fru Emelyn så något bra kom det ju ändå ut av de åren!

Ett tag drev Johannes Ekström tre små Tempo-butiker på tre orter – samtidigt.

– Klart att det blev splittrat – och ett väldigt åkande mellan butikerna i Uddevalla, Lerum och Göteborg. Att ha båda butikerna på samma ort som jag har nu är väldigt mycket enklare.

Johannes Ekström talar väldigt varmt om Hemköps 91-9-system. Själv fick han låna pengar från större delen av sin egen familj, Almi och banken för att överhuvudtaget kunna köpa första butiken.

När den driftiga handlaren för tre år sedan tog över även Hemköp Torget var det en egenägd butik som inom kedjan länge betraktats som ett riktigt problembarn.

– Butiken blödde kraftigt och jag fick omedelbart ta tag i alla avtal för att åtminstone bromsa den negativa kostnadsutvecklingen.

Hemköp Hålabäck, Kungsbacka

Handlare: Johannes Ekström.

Omsättning: 39 miljoner kronor netto.

Totalyta: 1 000 kvadratmeter varav 800 kvadratmeter säljyta.

Antal medarbetare: 15.

Antal kassor: 2.

Öppettider: 8–22 mån–fre, 9–22 lör–sön.

– Men jag vet att det finns potential för butiken. Det byggs 460 lägenheter i butikens närområde och centrum behöver verkligen ha sin dagligvarubutik. Jag ser positivt på möjligheterna, men det gäller att vara uthållig – och att få personalen med sig!

Efter många års slit och byte av butiker och lägen har Johannes Ekström hittat det han kallar balans i tillvaron.

– Arbetsbördan är rimlig nu och jag ångrar absolut inte att jag hoppade av Chalmers – det är handlare jag är och vill vara! ■

JOHANNES EKSTRÖM drev redan som 15-åring sitt första företag. Nu är han handlare i Kungsbacka.

Johannes Ekström

Född: 1982 i Falköping.

Bor: I villa i Mölndal.

Familj: Hustrun Emelyn och dottern Lovis, 2 år.

Yrke: Handlare.

Utbildning: Gymnasieexamen och tre år på Chalmers tekniska högskola.

Karriär: Drev redan som 15-åring en kiosk, sedan följde extrajobb i en butik i Göteborg parallellt med att han körde taxi, under studentåren. Första egna butiken var Tempo (Jakobs livs) i Uddevalla. Denna följdes av Tempo i Lerum och Tempo Frigga i Göteborg. Sedan 2014 driver han Hemköp Hålabäck och sedan 2019 Hemköp Torget, båda i Kungälv.

Förtroendeuppdrag: Hemköps marknadsråd, Livsmedelshandlarnas styrelse samt styrelsen för Hemköps handlarförening.

Intressen: Resor, mat och dryck.

"DET NYA SAMHÄLLSKONTRAKTET"

Så vill Livsmedels- handlarna skapa ett tryggare samhälle

Vad händer om samhället misslyckas med att vända brottsutvecklingen? Livsmedelshandlarnas svar på den frågan är "färre butiker, krav på legitimation för att handla, sämre öppettider och fler så kallade utsatta områden". För att förebygga denna utveckling har Livsmedelshandlarna skapat ett dokument för sitt påverkansarbete – ett samhällskontrakt med såväl krav som löften. "Dokumentet som styrelsen jobbat fram blir grunden för Livsmedelshandlarnas näringspolitiska arbete inför valet och under de kommande åren", säger vd Pär Bygdeson.

Detta är tänkt att vara ett grunddokument för Livsmedelshandlarnas påverkansarbete inför valet 2022.

Syfte: Påverka politikerna till en förändring av det rättsvårdande arbetet, både vad gäller polisens arbete och vilka verktyg åklagare och domstolar har att arbeta med.

Mål: Vi ska öka vårt genomslag minst 100 gånger jämfört med i dag. Målsätta omnämnananden av "Det nya samhällskontraktet" och "Instegsbrott".

Målgrupper: Beslutsfattande politiker, medlemmar samt även övriga aktörer i samhällskontraktet.

Vad är ett samhällskontrakt?

Samhällskontraktet som idé växte fram under sjutton- och artonhundratalet som en modell för att ersätta skrå-

väsande och feodalism i Europa. Tanken var att olika delar av samhället har rättigheter och skyldigheter som de ska leva upp till, för att på så sätt få ett samhälle som skapar nytta för så många som möjligt på effektivast möjliga sätt. För att ett samhällskontrakt ska fungera finns det normalt fyra roller som har varsin del: medborgarna, företagen, civilsamhället och staten. I grova drag fungerar det så här:

- Medborgarna åtar sig att försörja sig efter bästa förmåga, betala skatt och delta i debatten. Enskilt eller via olika former av föreningar. De får då rätt till säkerhet, yttrandefrihet och olika former av sociala förmåner
- Företagen finns till för att tjäna pengar till ägarna, skapa jobb och

vara de som skapar skatterna som bidrar till de tjänster som staten förser företag och medborgare med. Företagen har rätt till enkla och långsiktiga regler samt skydd från kriminella.

- Civilsamhället är exempelvis ideella föreningar, religiösa samfund och idrottsrörelsen. I Sverige är detta delvis skattefinansierat och engagerar medborgare i olika frågor på ett organiserat sätt. Civilsamhället är viktigt för att utbilda i, och stärka demokratin.

- Staten baserar sin makt på de personer som medborgarna röstar fram i fria val. Staten har rätt att ta ut skatt för att sedan säkerställa allas rätt till trygghet samt de sociala förmåner som medborgarna gett sitt godkännande till.

I Sverige pratar vi om att samhällskontraktet har brustit och att det är dags att återupprätta det. Med det menar vi att en eller flera parter inte uppfyller sin del av kontraktet, och att olika former av problem uppstår. Brott, stölder, hot, trakasserier och våld, är i dag det största problemet för svenska livsmedelsbutiker och medborgare. Den grova brottsligheten rekryterar personer som ofta börjar med instegsbrott i livsmedelsbutiker. Stödet från rättsväsendet är lågt och sjunkande i takt med att den grova brottsligheten samtidigt ökar stort. För att vända den utvecklingen, med minskat förtroende mellan parterna och ökande problem med bland annat kriminalitet vill därför Livsmedels-handlarna upprätta "Det Nya Samhällskontraktet".

För att det ska fungera ser våra förslag ut på följande sätt:

Livsmedelshandlarna förväntar sig:

- Att polisen ska komma på alla larm inom maximalt 20 minuter.
- Att alla brott som begås i och mot butik ska leda till påföljd.
- Att påföljden ska ske senast en månad efter begånget brott.
- Snabbutredning och strafföreläggande för stölder i butik.
- Att påföljderna ska vara tillräckliga för att förhindra ny brottslighet.

Livsmedelshandlarna lovar då:

- Att se till att det finns öppna, inspirerande och tillgängliga mataffärer där människor finns.
- Att skapa arbeten till unga och nyanlända. Arbeten som inte kräver långa utbildningar, utan där det räcker långt med flit, noggrannhet och arbetslust.
- Att skapa de skatter som staten behöver för att kunna uppfylla sina löften till medborgare och företag.

Om inget händer:

Ett misslyckande från samhällets sida att vända brottsutvecklingen kommer att leda till att butikerna tvingas lösa problemen själva. Vi kommer att få färre butiker, det innebär i sin tur att människor får längre att åka för att handla mat. Butiker kommer att kräva någon form av legitimation för att kunna komma in och handla, likt e-handel och automatiska butiker gör i dag. Öppetiderna kommer att bli mer begränsade. En utökad e-handel kommer inte att lösa problemen då de områden som en butik inte kan driva sin verksamhet i inte heller kommer att kunna ta emot leveranser.

Vad händer då samhället resignerat?

Svaret på den frågan finns i dag i de områden som kallas för utsatta. Den utveckling vi ser i dag i utsatta områden kommer vi att få se på fler orter. ■

SNABBKOLLEN

Hur påverkar de höga priserna på energi och drivmedel kunderna i butiken?

Tomas Lindborg,
Hemköp Hässelby
Strand, Stockholm
och Hemköp,
Upplands Väsby:

– Vi har inte sett så stor påverkan på konsument-

beteendet hittills men jag tror att det blir mer påverkan nu när även drivmedelspriserna drar i väg och köpkraften minskar. "DMT", drivmedelstillägg, är ett begrepp som vi stöter på allt oftare även i butik, vi sitter ofta på långa avtal och det är klart att det gör det tufft för leverantörerna. – Mat ska alla ha hursomhelst, det kanske blir Netflix och den typen av kostnader som man spar in på, men vi kommer nog även att se en dragning mot mer prissvårda sortiment i butiken.

Linda Holmström,
Ica Supermarket
Oppeby, Nyköping:

– Vi har inte märkt någon förändring i inköpsvanor eller kundbeteenden än så länge. Tvärtom

nästan. Vi bygger om butiken för fullt just nu och många av våra kunder är nyfikna på alla våra delikatesser och testar dem gärna.

– Däremot märks det förstås på alla feta fakturor som vi själva får som företagare. Och vi funderar på om vi inte måste se över vår prissättning på hemkörning av online-order för att få kostnadstäckning för bränsleprisökningarna.

Joakim Sörås,
Ica Supermarket,
Vaggeryd:

– Jag kan inte påstå att vi ser någon påverkan, ännu. Däremot pratas det ju

en hel del om problemet. Kunderna noterar alla prishöjningar så klart, men de har stor förståelse för att läget är som det är. Om utvecklingen fortsätter kan det förstås bli effekter. Men jag tror å andra sidan att det blir lite som under pandemin, hushållen prioriterar bostaden och maten hemma som det viktigaste man har, det blir nöjen och restaurangbesök som får stryka på foten i första hand. ■

Avsändare:

livsmedels
HANDLARNÄ

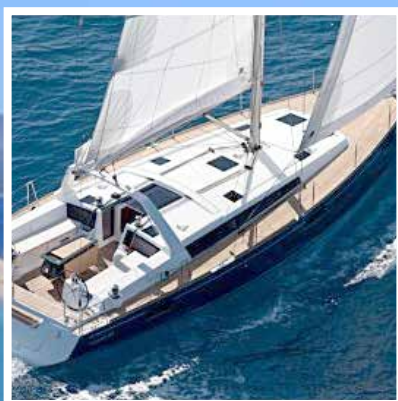
Regeringsgatan 60 · 103 29 Stockholm

A Posttidning
Ej retur

[MEDLEMSINFORMATION]

MICE Group
TRAVEL & EVENT

Segla med Livsmedels- handlarna i Kroatien 17–21 september

Programmet är upplagt så att rutten blir optimal med tanke på antalet båtar och tid som ni har till förfogande. Det blir en fin flotta som seglar runt i Medelhavet. Båtarna rymmer åtta personer (i dubbelhytter) samt skeppare.

Båten blir ert hem i fyra nätter och här kommer ni att äta frukost, luncher och även en middag. Det ges goda tillfällen till sol och bad, fantastiska naturupplevelser och med detta härliga gäng kommer det att bli många goda skratt och säkert en och annan "seglarhistoria". Skepparna är duktiga och erfarna och kommer att göra sitt bästa för att anpassa seglingen till rådande omständigheter för att ni ska få en härlig seglingsupplevelse!

Skanna QR-koden
för information och
anmälan eller mejla
vd Pär Bygdeson.

livsmedels
HANDLARNÄ